

Artsenkrant Cultuurwijzer

 www.artsenkrant.com

CULTUURCOORDINATOR: Stefan Eraly - Tel.: 02/333.34.87 - Fax: 02/332.38.85 - E-mail: stefaneraly@gmail.com - MEDEWERKERS: Peter Anthonissen, Tom Eelen, August Mees, Geneviève Ostyn, Henk Van Nieuwenhove en Gerard Van Swieten.

Interview met Gita Deneckere, auteur van biografie over Leopold I

Over de schouder van de koning kijken naar de wereld

Gita Deneckere is professor dr. sociale geschiedenis na 1750 aan de Universiteit Gent. De echtgenote van uw collega Marc Cosyns schreef een vuistdikke biografie over Leopold I. Aan de hand van diens briefwisseling met personen als de latere Queen Victoria, kijken we over zijn schouder mee naar de internationale en nationale gebeurtenissen. Zo ontmoeten we heel wat bekende namen, gaande van Goethe tot Napoleon.

Met *Leopold I. De eerste koning van Europa* heeft u veel meer geschreven dan wat de meesten verstaan onder een biografie. Ondanks het erg exhaustieve en lijvige karakter van het boek hebt u ongetwijfeld toch keuzes moeten maken. Hoe bent u tewerk gegaan?

Van meet af aan was het mijn opzet Leopold te gebruiken als een soort gids door die tijd, de periode van de Franse Revolutie en Leopolds dood, die samenvalt met de opkomst van de natiestaten, Bismarck en de Italiaanse eenmaking. Die laatste periode betekende het einde van een era waar Leopold representatief voor was: het tijdperk van het Congres van Wenen en de wens om vrede in Europa te handhaven. Ik wou heel die periode belichten door de ogen van Leopold via zijn briefwisseling met vrouwen. Die brieven zijn zeer interessant doordat je daarin zijn kijk op de feiten op een zeer bijzondere manier vertolkt ziet. Zijn persoonlijk verhaal zit in die correspondentie verweven, maar het is niet louter het leven van een koning, de bredere context van Europa komt eruit voort. Zo kwam ik ook heel wat andere personages tegen waarbij ik dan wat langer bleef stilstaan. Doordat de interactie tussen die grote namen als Metternich, Louis-Napoleon of Queen Victoria beschreven wordt, krijgen die ook meer een gezicht dan wanneer je gewoon een geschiedkundig overzicht van die periode zou maken.

Kunnen we stellen dat het boek de geschiedenis van de internationale betrekkingen van eind 18de eeuw tot eind 19de eeuw verhaalt? Toch lijkt het me ook bedoeld voor het brede publiek.

Het publiek dat ik voor ogen had, bestond zeker niet louter uit mijn collega's die dan kijken in de voetnoten of ze al dan niet vermeld zijn. Ik wou schrijven voor een geïnteresseerd

© Koen Bruns

Gita Deneckere toont ons door de ogen van Leopold een kleine eeuw geschiedenis (politiek, cultuur, royalty) in een boek dat even vlot leest als een liefdesbrief, maar wel een hele lange en complexe.

publiek. Het brede publiek blijft een ongedefinieerd begrip. Heel breed kan het ook niet zijn. Doordat het over royalty gaat, zal het ook lezers aantrekken die per definitie niet geïnteresseerd zijn in (politieke) geschiedenisboeken. Doordat mijn boek een verbinding maakt tussen Leopolds liefdes- en seksleven met zijn openbare politieke functie, zou het mogelijk breder kunnen gaan dan een publiek dat van geschiedenis al veel

afweet. Ik denk ook niet dat je al veel moet weten over de materie om er door geboeid te worden. Iedereen weet hoe saai en zonder leven geschiedenisboeken kunnen zijn. Het was de bedoeling om de geschiedenis echt tot leven te wekken en dat kon door de persoon van Leopold mede dankzij zijn brieven.

U haalde al aan hoe er ontzaglijk veel gebeurd is tijdens het leven

van Leopold. Van Napoleontische oorlogen tot vrede in Europa, de 1848-revoluties en Europa opnieuw in brand door de Krimoorlog? Kan u kort Leopolds belang internationaal omschrijven? Kon hij het verschil maken?

Ik omschrijf hem als een soort van mediator in de complexe geschiedenis van de Franse revolutie tot 1865. Leopold had als doel de vrede te bewaren, maar dat project mislukte wel want de natiestaten ontstonden, zelfs Groot-Brittannië wordt er in meegezogen. De koningen hebben daar eigenlijk mee voor gezorgd. Ze hebben dat natiegevoel versterkt door hun figuur maar tezelfdertijd wilden ze de vrede bewaren. Het is een tragisch verhaal hoe Leopold uiteindelijk ook zijn greep verloor. Toch meen ik niet dat één persoon het verschil kon maken. Hij was zeker een heel belangrijk onderdeel van een gigantisch netwerk met al die vorsten en diplomaten. Het blijkt uit de correspondentie dat hij een belangrijke spin in het web was, vooral als bemiddelaar-scheidsrechter in Europa. Zo werd hij ook gezien en zelfs genoemd. Vaak werd gedacht dat Leopold terugwou naar het ancien régime, maar dat klopt helemaal niet. Hij was een man met moderne ideeën, maar hij zag er de beperkingen van in. Als je spreekt over vrijheid en gelijkheid besefte hij dat die in de praktijk ook gevaren inhielden. De 20ste eeuw of 'the age of catastrophe' heeft aangetoond dat als je de notie van gelijkheid en vrijheid doortrekt je bij totalitaire regimes belandt en zo Leopold eigenlijk gelijkgegeven.

Verfoeilijke politici

Eigenlijk was hij een nationalist vanuit zijn Duitse oorsprong, maar ook in een romantische zin. Je mag hem geen democraat noemen want hij wou de macht van de koning uitbreiden ten nadele van representatieve instellingen. Maar hij verfoeide politici die aan eigenbelang deden. Wat zou hij denken van de huidige generatie politici? Hoe zou hij met de impasse omgaan?

Op het einde van zijn leven was er ook een grote impasse, wel niets communautairs. Dan zie je hoe hij de politici verfoeit omdat ze niet boven hun electorale belangen kun-

nen uitstijgen om eruit te geraken. Mocht hij dit nu meemaken, dan zou hij die politici aanmanen of misschien zeggen: "Trek uw plan, ik ben weg." Hij had natuurlijk wel meer vat op de politici dan de huidige koning al moet je de symboliek van de terugkeer van Albert II met het vliegtuig vorige week misschien ook niet onderschatten. Als je kijkt naar die lekken in de pers die aan het begin van de huidige carrousel voorkwamen en politici die zelfs het colloque singulier niet meer respecteren, dat is onaanvaardbaar. Wat Leopold zei over sommige van zijn politici, dat ze geen staatsmanschap vertonen, geldt voor de huidige generatie 'a fortiori'. Die leven van de ene verkiezing naar de andere. Ik kan inmiddels Leopolds afkeer voor sommige politici wel begrijpen. Toch vind ik zijn werkwijze ook niet ideaal: komaf proberen maken met partijen en zijn pogingen om de representatieve instellingen te passeren om rechtstreeks op het volk te steunen, is heel gevaarlijk. Dat is absoluut niet het recept dat we moeten volgen. Eigenlijk is het dat wat personen als Bart De Wever nu ook doen. Zich opwerpen als spreekbuis van het volk terwijl ze uiteindelijk slechts 30% van de Vlaamse kiezers kunnen overtuigen. Hoe lang zal dat trouwens duren? Het zou wel eens een tijdelijk fenomeen kunnen zijn dat als een zeepbel uit elkaar barst. Wat maakt dat plots velen daar op stemmen, dat is veel complexer dan alleen dat iedereen nu plots op die harde Vlaamse lijn zit.

Ook Leopold gebruikte de volkswil als politiek instrument en dat is steevast een heel gevaarlijke methode want 'het volk' bestaat niet.

Cultuurgeschiedenis

Uw boek leest ook als een cultuurgeschiedenis. Er komt heel veel literatuur en andere kunst in aan bod. Was dat belangrijk voor u om al die verwijzingen er ook in op te nemen? Of was dat evident vanuit het personage van Leopold?

Dat maakt het ook wel boeiender. Van zodra ik de moeder van Leopold ontdekte, botste ik gewoonweg op al die referenties. Coburg als stadje dat vlakbij Weimar ligt waar

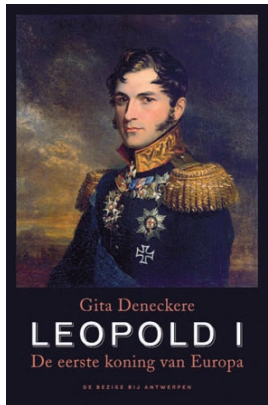
Goethe bezig was. Al die linken naar het romantische tijdperk lagen voor het grijpen en die kon ik niet laten liggen. Het was sowieso interessant om die cultuur te verweven met het politieke verhaal.

Indrukwekkend om als lezer te ontdekken dat Leopold – niet met naam en toenaam, maar toch overduidelijk – zelfs in een gedicht van Lord Byron voorkomt wat die schreef n.a.v. het overlijden van Leopolds eerste vrouw. Wie weet dat in godsnaam?

Nog zoiets dat mij fascineerde. Als men mij vraagt of Leopold sympathiek was, dan vind ik dat niet de juiste vraag. Het is onwaarschijnlijk waar je via die figuur allemaal terecht komt. Hoe hij en Charlotte door Byron beweend worden.

Leopold en de artsen

Er komen verscheidene artsen aan bod in het hele boek. Zo is er het overlijden na de bevalling van Charlotte en zoon, te wijten aan

een slechte behandeling van een zekere Dr. Croft. Ook het zoonje bij zijn tweede vrouw Louise sterft na een jaar. De verantwoordelijke arts Dr. Clark wordt zelfs in *The Lancet* als incompetent beschreven.

Dat zijn natuurlijk wel aspecten die ik niet ten gronde kon uitwerken. Je zou afzonderlijke kleine studies kunnen maken van al die 'gevallen'. Rond die Dr. Croft ontstond zo'n schandaal dat de man zelfmoord pleegde. Ik vind dat

The fair-haired Daughter of the Isles is laid.
The love of millions! How did we entrust.
Futurity to her!
Thou, too, lonely lord
And desolate consort – vainly wert thou wed!
The husband of a year! the father of the dead!

(Lord Byron verwijst in *Childe Harold's Pilgrimage* (1818) naar Leopold als hij het nieuws heeft gehoord dat diens echtgenote Charlotte en hun pasgeboren zoon gestorven zijn.)

allemaal heel interessante elementen die veel zeggen over de geschiedenis van de wetenschap en die van de geneeskunde in het bijzonder.

U draagt het boek op aan het leven met uw liefste brievenprins, Marc Cosyns. Had hij enige bijdrage in het boek? U schrijft in uw dank-

woord dat u uw werk in wording voorlas en dat het er zonder hem nooit gekomen was.

Marc is daar ook in meegegaan en zo werd Leopold voor mij nog interessanter doordat hij ook letterlijk meeging naar Coburg en Engeland om alles te bekijken en te fotograferen. Hij had ook niet de tijd de teksten in extenso te lezen. Dus las ik

's avonds stukjes voor en zijn weerklank was echt belangrijk voor mij. Ik herontdekte via hem mijn lust om te schrijven. Als kind wou ik al romanschrijfster worden. Toch studeerde ik geschiedenis en ging daar in verder, maar ik kreeg steeds wel de commentaar dat ik goed kon schrijven. Ik betwijfel het echter dat ik een dergelijk boek zou geschre-

ven heb zonder de stimulans en het vertrouwen van Marc in mijn schrijfkunst.

Stefan Eraly

- Gita Deneckere, *Leopold I. De eerste koning van Europa*, De Bezige Bij, 736 p., 29,90 euro.
- De auteur wordt door Humbert van Humbeek geïnterviewd op de Antwerpse Boekenbeurs op 3 november om 18 uur.

NAAM VAN HET GENEESMIDDEL ZALDIAR 37,5 mg/325 mg, filmomhulde tabletten. **KWALITATIEVE EN KWANTITATIEVE SAMENSTELLING.** Een filmomhulde tablet bevat 37,5 mg tramadol hydrochloride en 325 mg paracetamol. Hulpstoffen: Een filmomhulde tablet bevat 1,878 mg lase. **FARMACEUTISCHE VORM.** Filmomhulde tabletten. Lichtgele filmomhulde tabletten bedrukt met het Q logo van de fabrikant op de ene zijde en '75' op de andere zijde. **THERAPEUTISCHE INDICATIES** ZALDIAR tabletten zijn aangewezen voor de symptomatische behandeling van matige tot ernstige pijn. Het gebruik van ZALDIAR moet beperkt worden tot patiënten met matige tot ernstige pijn waarvan verondersteld wordt dat de behandeling de combinatie van tramadol en paracetamol vereist. **DOSERING EN WIJZE VAN TOEDIENING** *Dosering Volwassenen en adolescenten (12 jaar en ouder)* Het gebruik van ZALDIAR moet beperkt worden tot patiënten met matige tot ernstige pijn waarvan verondersteld wordt dat de behandeling de combinatie van tramadol en paracetamol vereist. De dosis moet individueel worden aangepast in functie van de intensiteit van de pijn en de respons van de patiënt. Het wordt aanbevolen de behandeling te starten met een dosis van twee tabletten ZALDIAR.

ataxie, convulsies. **Psychische stoornissen:** vaak (≥ 1/100 - <1/10): verwardheid, stemmingswisselingen (angst, zenuwachtigheid, euforie), slaapproblemen, soms (≥ 1/1.000 - <1/100): depressie, hallucinaties, nachtmerries, amnesie, zelden (≥ 1/10.000 - <1/1.000): post-marketing gegevens: misbruik. **Oogandoeningen:** zelden (≥ 1/10.000 - <1/1.000): wazig zicht. **Ademhalingsstelsel-, borst- en mediastinumandoeningen:** soms (≥ 1/1.000 - <1/100): dyspnoe. **Maagdarmstelselandoeningen:** zeer vaak (≥ 1/100 - <1/10): nausea, vaak (≥ 1/100 - <1/10): braken, constipatie, droge mond, diarree, abdominale pijn, dyspepsie, flatulentie, soms (≥ 1/1.000 - <1/100): dysfagie, melaena. **Lever- en galandoeningen:** soms (≥ 1/1.000 - <1/100): stijging van de levertransaminasen. **Huid- en onderhuidandoeningen:** vaak (≥ 1/100 - <1/10): zweten, pruritus, soms (≥ 1/1.000 - <1/100): huidreacties (bv. huiduitslag, urticaria). **Nier- en urinewegandoeningen:** soms (≥ 1/1.000 - <1/100): albuminurie, mictiestoornissen (dysurie en urinretentie). **Algemene aandoeningen en toedieningsplaatsstoornissen:** soms (≥ 1/1.000 - <1/100): rillingen, warmte-opwellingen, thoracale pijn. Hoewel niet waargenomen in klinische studies, kan het optreden van de volgende ongewenste effecten waarvan bekend is dat zij in verband staan met de toediening van tramadol of paracetamol, niet worden uitgesloten: **Tramadol:** Orthostatische hypotensie, bradycardie, collaps (tramadol) Post-marketinggegevens van tramadol hebben zeldzame veranderingen van het warfarine-effect aan het licht gebracht, waardoor stijging van de protrombinetijd. Zelden (≥ 1/10.000 - <1/1.000): allergische reacties met respiratoire symptomen (bv. dyspnoe, bronchospasmen, piepende ademhaling, angioneurotisch oedeem) en anafylaxie. Zelden (≥ 1/10.000 - <1/1.000): veranderingen in de eetlust, motorische zwakte en respiratoire depressie. Na toediening van tramadol kunnen psychische bijwerkingen optreden die individueel kunnen variëren in intensiteit en aard (afhankelijk van de persoonlijkheid en duur van de medicatie). Deze omvatten stemmingswisselingen (gewoonlijk opgetogenheid, occasioneel dysforie), veranderingen in de activiteit (gewoonlijk een vermindering, occasioneel een toename) en veranderingen in het cognitieve en sensorische vermogen (bv. beslissingsgedrag, perceptiestoornissen). Er zijn meldingen van verslechteringen van astma, hoewel een causaal verband niet kon worden vastgesteld. Symptomen van dervingsreacties, gelijkaardig aan deze die optreden tijdens de opioïdenervaring, kunnen voorkomen als volgt: agitatie, angst, zenuwachtigheid, slapeloosheid, hyperkinesie, tremor en gastro-intestinale verschijnselen. Andere symptomen die zeer zelden werden gezien bij abrupt stoppen van tramadol hy-

Zaldiar tabletten 20	PP 9,50€
Zaldiar tabletten 40	PP 14,83€
Zaldiar tabletten 60	PP 19,45€

BREAKING NEWS

ZALDIAR®
Paracetamol 325 mg + Tramadol HCl 37,5 mg

FINALLY, Zaldiar® 60 has arrived!

Nieuw! 60 Tabletten

Altijd terugbetaald

***De verpakking met 40 tabletten zal niet meer beschikbaar zijn na uitputting van de huidige stock**

Bijkomende dosissen kunnen, zo nodig, worden ingenomen maar het totale aantal tabletten per dag mag niet meer dan 8 bedragen (equivalent van 300 mg tramadol en 2600 mg paracetamol). Het interval tussen twee innamen mag niet minder dan 6 uur bedragen. ZALDIAR mag in geen geval langer toegediend worden dan strikt nodig. Als herhaaldelijk gebruik of een langdurige behandeling met ZALDIAR vereist is als gevolg van de aard en de ernst van de ziekte, dan moet regelmatig zorgvuldig worden nagegaan (zo mogelijk door de behandeling te onderbreken) of een verdere behandeling noodzakelijk is. **Kinderen** Men beschikt over overtuigende gegevens over de doeltreffendheid en het veilig gebruik van ZALDIAR bij kinderen jonger dan 12 jaar. De behandeling wordt daarom niet aanbevolen bij deze populatie. **Bejaarden** De gebruikelijke dosissen kunnen worden toegepast hoewel dient vermeld te worden dat bij vrijwilligers boven de 75 jaar, de eliminatiehalfwaardetijd van tramadol was gestegen met 17% na orale toediening. Bij patiënten ouder dan 75 jaar is het raadzaam om een minimum interval van 6 uur tussen de dosissen te respecteren vanwege de aanwezigheid van tramadol. **Nierinsufficiëntie** Wegens de aanwezigheid van tramadol wordt het gebruik van ZALDIAR niet aanbevolen bij patiënten met ernstige nierinsufficiëntie (creatinineklaring < 10 ml/min). In gevallen van matige nierinsufficiëntie (creatinineklaring tussen 10 en 30 ml/min) moet de tijdsperiode tussen twee opeenvolgende innamen verhoogd worden tot 12 uur. Aangezien tramadol slechts zeer traag wordt verwijderd door hemodialyse of door hemofiltratie, is toediening na dialyse voor behoud van het pijnstillend effect gewoonlijk niet nodig. **Leverinsufficiëntie** ZALDIAR mag niet gebruikt worden bij patiënten met ernstige leverstoornissen. In minder ernstige gevallen moet verlengen van het doseringsinterval zorgvuldig overwogen worden. **Wijze van toediening** Oraal gebruik. De tabletten moeten in hun geheel met een voldoende hoeveelheid vloeistof ingeslikt worden. Zij mogen niet worden gebroken of gekauwd. **CONTRA-INDICATIES** overgevoeligheid voor tramadol, paracetamol of voor één van de hulpstoffen van het geneesmiddel, acute intoxicatie met alcohol, hypnotica, centraal werkende analgetica, opioïden of psychotrope geneesmiddelen. Zaldiar mag niet worden toegediend aan patiënten die monoamine oxidase inhibitoren innemen of binnen de 2 weken na stopzetting van deze behandeling, ernstige leverstoornissen, epilepsie die niet onder controle wordt gehouden door een behandeling. **BIJWERKINGEN** De meest frequent gemelde ongewenste effecten met de combinatie paracetamol/tramadol die bij meer dan 10% van de patiënten in de klinische studies werden waargenomen, waren nausea, duizeligheid en slaperigheid. **Hart- en bloedvataandoeningen:** soms (≥ 1/1.000 - <1/100): hypertensie, hartkloppingen, tachycardie, aritmie. **Zenuwstelselandoeningen:** zeer vaak (≥ 1/100): duizeligheid, slaperigheid, vaak (≥ 1/100 - < 1/10): hoofdpijn, beven, soms (≥ 1/1.000 - <1/100): onvrijwillige spiercontracties, paresthesie, tintitus, zelden (≥ 1/10.000 - <1/1.000): drochlore zijn: paniekaanvallen, ernstige angstaanvallen, hallucinaties, parasthesiën, oorsuizingen en ongewone CNS symptomen. **Paracetamol:** Bijwerkingen van paracetamol zijn zeldzaam maar overgevoeligheid, waaronder huiduitslag kan optreden. Er zijn meldingen geweest van bloed dyscrasie in caudaal thrombocytopenie en agranulocytose, maar deze staan niet noodzakelijkerwijs in causaal verband met paracetamol. Er zijn verschillende meldingen die suggereren dat paracetamol hypoprothrombinemie kan veroorzaken wanneer het wordt toegediend met warfarine-achtige stoffen. In andere studies echter veranderde de protrombinetijd niet. **HOUDER VAN DE VERGUNNING VOOR HET IN DE HANDEL BRENGEN S.A. GRÜNENTHAL N.V. Lenneke Marelaan 8 1932 Sint-Stevens-Woluwe BELGIË NUMMER(S) VAN DE VERGUNNING VOOR HET IN DE HANDEL BRENGEN BE 244553 AFLEVERING:** Geneesmiddel op medisch voorschrift. **DATUM VAN HERZIE-NING VAN DE TEKST:** Augustus 2011

2011-PA-32/ZLDR-05

